

NAKLÁDÁNÍ S CHEMICKÝMI LÁTKAMI

JUDr. Ilona Jančářová, Ph.D.
2009

Prameny právní úpravy

- z.č. 356/2003 Sb., zákon o chemických látkách a chemických přípravcích, ve znění č. 186/2004, ... 281/2009 Sb.
- z.č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, ve znění č. .... 281/2009 Sb.
- z.č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- z.č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- z.č. 200/1990 Sb., přestupkový zákon
- vše v platném znění

Prováděcí předpisy

- Vyhl.č. 219/2004 Sb., o zásadách správné laboratorní praxe, ve znění č. 279/1995Sb.
- Vyhl.č. 232/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o CHL a CHP, ve znění 28/2007
- Vyhl.č. 234/2004 Sb., o možném použití alternativního nebo jiného odlišného názvu nebezpečné CHL ...

Prováděcí předpisy

- Nař.vl.č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, ve znění č. 40/2002, 444/2003 Sb.
- Vyhl.č. 256/2006 Sb., o podrobnostech systému prevence závažných havárií a další.

Související předpisy

- z.č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní
- z.č. 378/2007 Sb., o léčivech
- z.č. 156/1998 Sb., o hnojivech,
- z.č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- z.č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
- vše v platném znění

Související předpisy

- z.č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči,
- z.č. 185/2001 Sb., o odpadech,
- z.č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon,
- z.č. 500/2004 Sb., o správním řízení
- z.č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě
- z.č. 266/1994 Sb., o drahách

Prameny mezinárodního práva

- Stockholmská úmluva o persistentních organických znečišťujících látkách (Stockholm 2001)
- Rotterdamská úmluva o postupu předchozího souhlasu pro určité nebezpečné látky a pesticidy v mezinárodním obchodu (Rotterdam 1998)
- Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody vznikající v důsledku aktivit pro životní prostředí nebezpečných (Lugano 1993) (nenabyla účinnosti)

Prameny mezinárodního práva

- Úmluva o prevenci závažných průmyslových nehod (Ženeva 1993)
- Úmluva o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států (Helsinky 1992) - Protokol o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené přeshraničními vlivy průmyslových havárií na přeshraničních vodách

---

Prameny evropského práva

- Nařízení č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a o zřízení Evropské agentury pro chemické látky (od 1.6.2007 postupně nabytí účinnosti) (REACH), ve znění novel
- Nařízení č. 340/2008/EC o poplatcích a platbách Evropské agentury pro chemické

Prameny evropského práva

- Nařízení č. 440/2008, kterým se stanoví zkušební metody
- Nařízení č. 771/2008 – organizační a jednací řád odvolacího senátu Evropské agentury pro CHL
- Nařízení č. 1272/2008 o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, ve znění č. 790/2009

Prameny evropského práva

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 304/2003 týkající se dovozu a vývozu nebezpečných chemických látek, ve znění novel
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 648/2004 o detergentech.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 850/2004 o perzistentních organických polutantech a o změně směrnice 79/117/EHS, ve znění č. 172/2007 a 323/2007
- a další.

CÍL PRÁVNÍ ÚPRAVY

- Zajištění volného pohybu chemických produktů
- Zvýšení kompetitivnosti chemického průmyslu EU?
- Zajištění ochrany životního prostředí a zdraví člověka

REACH - vývoj

- ES – koordinace a harmonizace pravidel pro klasifikaci, balení, označování a informování o chemických látkách již více než 40 let
- EINECS a NLP – seznamy, v nichž jsou vedeny látky, které se vyskytovaly na trhu ES před 18. zářím 1981 –tzv. staré látky
- Staré látky bylo možno uvádět na trh bez jejich notifikace a bez hodnocení jejich rizik

---

REACH

- REACH → v EU budou vyráběny a používány pouze látky se známými vlastnostmi
- bezpečnost způsobu využití bude prověřena
- zjišťování a hodnocení vlastností → osoby, které tyto látky vyrobí, dovezou nebo je budou používat při podnikání

REACH

- Rozšiřuje systém notifikace (registrace) na všechny chemické látky
- Zřizuje Evropskou agenturu pro chemické látky
- Odstraňuje bariéry inovace

REACH

Působnost :

pozitivní

negativní

omezená

Základní pojmy

- **Látka** – chemický prvek a jeho sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním procesem, včetně všech přídatných látek nutných k uchování jeho stability a všech nečistot vznikajících v použitém procesu, avšak s vyloučením všech rozpouštědel, která lze oddělit bez ovlivnění stability látky nebo změny jejího složení;

Základní pojmy

- **Přípravek** - směs nebo roztok složený ze dvou nebo více látek;
- **Předmět** – předmět, který během výroby získává určitý tvar, povrch nebo vzhled určující jeho funkci ve větší míře než je jeho chemické složení (počítač, tužka)

Základní pojmy

- **Nebezpečné látky** – (nebo nebezpečné přípravky) jsou látky nebo přípravky, které za podmínek stanovených tímto zákonem mají jednu nebo více nebezpečných vlastností, pro které jsou klasifikovány jako:

a) výbušné	b) oxidující
c) extrémně hořlavé	d) vysoce hořlavé
e) hořlavé	f) vysoce toxické
g) toxické	h) zdraví škodlivé
i) žíravé	j) dráždivé
k) senzibilizující	l) karcinogenní
m) mutagenní	n) toxické pro reprodukci
o) nebezpečné pro životní prostředí	

Skupiny subjektů

- výrobce
  - dovozce
  - distributor
  - následný uživatel – FO nebo PO usazená v ES, která používá látku samotnou nebo obsaženou v přípravku při své průmyslové nebo profesionální činnosti (nikoliv spotřebitel ani distributor) (REACH)
  - první příjemce
  - zhotovitel
- na nepodnikající fyzické osoby se zákon nevztahuje

Nástroje právní regulace

1. **Klasifikace chemických látek a přípravků**

postup zjišťování nebezpečných vlastností látky nebo přípravku, hodnocení zjištěných vlastností a následné zařazení takové látky nebo přípravku do jednotlivých skupin nebezpečnosti

---

Nástroje právní regulace

2. Zprávy o chemické bezpečnosti

- nástroj na prokázání, že chemická látka může být používána bezpečně
- indikuje bezpečné způsoby použití

Nástroje právní regulace

3. Zásady správné laboratorní praxe

Správnou laboratorní praxí se rozumí zabezpečování systému jakosti týkající se organizačního procesu a podmínek, za kterých se plánují, provádějí, sledují, zaznamenávají, archivují a oznamují neklinické studie bezpečnosti pro zdraví a životní prostředí.

Nástroje právní regulace

4. Registrace

a) chemické látky, které jsou uváděny na trh v množství 1000 kg za rok a větším

b) výjimky z registrace

c) bez registrace pouze chemické látky, které jsou uváděny na trh v množství menším než 1000 kg za rok

---

Nástroje právní regulace

Seznamy látek:

- EINECS (European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances)
- NLP (No-Longer Polymer List)
- ELINCS (European List of Notified Chemical Substances)

Nástroje právní regulace

5. Bezpečnostní list

- souhrn identifikačních údajů o výrobcí nebo dovozci (jméno, příjmení, obchodní firma, místo k podnikání u FO oprávněných k podnikání, název a sídlo u PO)
- souhrn údajů o nebezpečné látce nebo přípravku
- souhrn údajů potřebných pro ochranu zdraví a životního prostředí
- v příloze musí být uvedeny příslušné scénáře expozice (tj. soubor podmínek k řízení rizik) (REACH)

Nástroje právní regulace

6. Povolení látek (autorizace)

Mimořádně rizikové látky budou zapsány do zvláštního seznamu (seznam kandidátů na povolení), ze kterého budou některé látky vybrány a zařazeny do seznamu látek, který bude tvořit přílohu XIV nařízení REACH. Látky zapsané na tomto seznamu lze uvádět na trh a používat jen na základě povolení Evropské komise.

Nástroje právní regulace

7. Požadavky na balení a označování

- Specifické požadavky na obaly, uzávěry, materiály
- Požadavky na údaje, které musí být uvedeny na obalu
- MŽP může udělit výjimku z požadavků na označování

Nástroje právní regulace

8. Zákazy, příkazy a další povinnosti

- a) Při uvádění nebezpečných látek a přípravků na trh
- b) Při dovozu a vývozu
- c) Další povinnosti

Nástroje právní regulace

10. Kriteria pro stanovení prioritních látek

Hodnocení látek uvedených v akčním plánu
ES

Nástroje právní regulace

11. Evidence, ohlašování, uchovávání informací

Výrobci a dovozci registrovaných látek a všech ostatních látek považovaných za nebezpečné musí oznamovat Agentuře informace o identifikaci látek, o jejich klasifikaci a označení.

Povinnost uchovávat informace po dobu 10 let poté, co látka byla naposledy vyrobena, dovezena, dodána nebo použita (REACH)

Vzájemná výměna informací v rámci fór

Evropský informační systém o chemických látkách (ESIS)

Sankční nástroje a vztahy odpovědnosti

a) Správně právní odpovědnost – sankční nástroje:

- opatření k nápravě (§ 38)
- nařízení zneškodnění nebezpečné látky nebo přípravku
- rozhodnutí o stažení látky nebo přípravku z trhu (§ 38)
- pokuty do výše 5 000 000 Kč (dvojnásobná sazba v případě opětovného porušení stejné povinnosti během 2 let)
- při stanovení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti porušení povinnosti, ke škodlivým následkům pro zdraví a životní prostředí a k okolnostem, za nichž byl správní delikt spáchán
- liberační důvody
- subjektivní lhůta 2 roky, objektivní lhůta 5 let

Sankční nástroje a vztahy odpovědnosti

b) Trestněprávní odpovědnost

§ 179, 180 - Obecné ohrožení

§ 186, 187 a násl. - Nedovolená výroba a držení vysoce nebezpečné látky a omamných a psychotropních látek a jedů

Výkon státní správy

- Ministerstvo životního prostředí
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo obrany
- Česká inspekce životního prostředí
- krajské hygienické stanice
- celní úřady
- Evropská agentura pro chemické látky

II. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Vztahuje se na: - fyzické osoby
- právnické osoby a fyzické osoby oprávněné k podnikání

Nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky je jejich výroba, dovoz, vývoz, prodej, používání, skladování, balení, označování a vnitropodniková doprava.

Nástroje právní regulace

- povinnosti subjektů
- vedení evidence
- požadavky na odbornou způsobilost
- sankce

Nástroje právní regulace

1. Povinnosti subjektů

- povinnosti každého
- povinnosti fyzických osob
- povinnosti právnických a fyzických osob
- povinnosti právnických osob a osob oprávněných k podnikání

Nástroje právní regulace

Sankční nástroje a vztahy odpovědnosti

Správně právní odpovědnost:

- a) odpovědnost za jiné správní delikty
- b) odpovědnost za přestupky

Odpovědnost za škodu

Odpovědnost trestně právní

Organizační zabezpečení

- a) Ministerstvo zdravotnictví,
- b) krajské hygienické stanice,
- c) Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra,
- d) Ministerstvo dopravy,
- e) Ministerstvo pro místní rozvoj,
- f) Ministerstvo životního prostředí,
- g) krajské úřady.

III. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

Související právní předpisy (vše v platném znění):

- zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích
- zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech
- zákon č. 500/ 2004 Sb., správní řád
- zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení - zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

III. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií

Souvislost s mezinárodní právní úpravou:

- Úmluva o účincích průmyslových havárií přesahujících hranice států přijatá v Helsinkách 1992. Úmluva vstoupila v platnost dne 19. dubna 2000.
- Vyhláška č. 64/1987 Sb., o Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR), ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 8/1985 Sb., o Úmluvě o mezinárodní železniční přepravě (COTIF), v posledním znění

Evropská právní úprava

- Směrnice Seveso II č. 96/82/ES o kontrole nebezpečí vzniku závažných havárií zahrnujících nebezpečné látky (Seveso II) ve znění novel

---

Zákon o prevenci závažných havárií

- stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty a zařízení, v nichž je umístěna vybraná nebezpečná chemická látka nebo chemický přípravek v množství stejném nebo větším, než je množství uvedené v příloze č. 1 k tomuto zákonu

---

Základní pojmy

- objekt
- zařízení
- provozovatel
- nebezpečná látka
- závažná havárie
- zdroj rizika

Objekty a zařízení, na které se zákon vztahuje

- a) podle toho, zda již jsou nebo teprve budou užívány:
stávající
budoucí
- b) podle množství nebezpečné látky umístěné v objektu nebo zařízení:
- množství nebezpečné látky je stejné nebo větší než je množství stanovené zákonem podle přílohy č. 1 (objekty zařazené do skupiny A nebo B na základě návrhu na zařazení)
  - množství nebezpečné látky nedosahuje množství stanovené zákonem, ale je zde pravděpodobnost, že vznik nebo následky závažné havárie se mohou zvýšit v důsledku tzv. domino efektu (objekty zařazené do skupiny A nebo B, které určí krajský úřad na základě protokolu o nezařazení)

Právní nástroje regulace

1/ Klasifikace objektů do skupin
(A nebo B)

2/ Povinnosti subjektů

3/ Plány fyzické ochrany

4/ Bezpečnostní programy a zprávy

Právní nástroje regulace

5/ Havarijní plánování

Havarijní plán – dokument, v němž jsou stanoveny popisy činností a opatření prováděných při vzniku závažné havárie vedoucí k minimalizaci jejích následků a dopadů

vnitřní (uvnitř objektu)

Havarijní plán

vnější (v okolí objektu)

Právní nástroje regulace

6/ Účast veřejnosti

- při schvalování bezpečnostní dokumentace
- pravidla pro informování

7/ Poskytování informací o vzniku a dopadech závažné havárie

8/ Pojištění odpovědnosti za škodu

Právní nástroje regulace

9/ Sankční nástroje a vztahy odpovědnosti

- a) Odpovědnost správněprávní
- b) Odpovědnost za škodu
- d) Trestněprávní odpovědnost

Organizační zabezpečení

- Ministerstvo životního prostředí
- Ministerstvo vnitra
- Česká inspekce životního prostředí
- krajské úřady
- Český báňský úřad
- Státní úřad inspekce práce
- správní úřady na úseku požární ochrany, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému
- orgány ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice)
